

פרשת החודש

Although most people associate **פרשת החודש** with the מצוה of **לבנה**, the פייטנים remind us that **פרשת החודש** represents many of the significant events related to יציאת מצרים which occurred in the month of ניסן.

First and foremost, it was on ראש חודש ניסן that בני ישראל learned for the first time that the גאולה was to take place fourteen (14) days later. They were not expecting גאולה מצרים at that time because according to their calculation, only 210 years of עבדות had occurred. They were anticipating an additional 190 years of עבדות. The reason that the פיוט shortened the period of עבדות is explained by the פייטן in the first פיוט for פרשת החודש.

(Hebrew translations taken from סדר יוצרות המבוארות by בנימין שישא)

גישת צקון מכפל בפגעה (ועל ידי הגשת תפלת האבות ממערת המכפלה), דלג פעם ואת רגעה (דילג ה' על זמן הגלות).

In order for the בני ישראל to be זוכה to the גאולה, the רבנו של עולם asked the בני ישראל to perform two מצוות, each involving blood: the מצוה of קרבן פסח and the מצוה of ברית מילה. This request is described by the פייטן as follows:

השניח עופר מחרך ארבות - (הקב"ה השגיח מן ארובות השמים), וחתל ארך בתכם תערובות - (וחבש המכות והעלה רפואה בזכות שהיינו מתבוססים בתערובת דם פסח ומילה), זמן קפץ עשות רבות - (מהר זמן גאולה לעשות לנו פלאות רבות), חדשים וגם ישנים להרבות - (בזכות יקבלו להרבות במצוות חדשים מלבד הישנים, שהם ז' מצות בני נח).

Another theme that runs through the פיוטים is that the רבנו של עולם sped up the גאולה in the זכות of יצחק. In the second פיוט, מרימי עול, the פייטן writes:

קיחת עלית עקד, (זכות לקיחת אברהם את יצחק בנו לעקידה), היא נצבה בפקד, (היא שעמדה לדורות בפקדון), תויכת בתרי שקד, (וזכות ברית בין הבתרים בלפיד אש שמיחר אברהם לבתר אותם בתוך), רחש ישנים כערב, (כאשר ערבה לפני ה' תפלת אבות ישני עפר), דם תבוסה כערב, (ובצירוף מה שהיו ישראל מתבוססים בתערובת דם פסח ומילה), קץ חש וקרב, (מהר ה' את הקץ וקרבו), לעורר בתנין קרב, (לעורר מלחמה עם פרעה שנקרא תנין).

In the **פיוט**, **אבי כל חוזה**, the **פייטן** deals with the laws of **קידוש החדש**. This is an example of a **פיוט** whose purpose was to be a substitute for **לימוד תורה** during an era when the local government forbade **לימוד תורה**. You will find in the **פיוט** some of the rules on how to determine the expected arrival of a new month and how to interrogate witnesses who believe they saw the new moon.

In the **פיוט**, **אדון מקדם**, we learn that the month of **ניסן** was chosen to be a special month. The **פייטן** writes:

זמן עדנה בו ברה, (בחדש הזה באו המלאכים לבשר לשרה שתלד בן בשנה הבאה), חנוט לקצו עקוד למוסרה, (ולזמן שקצבו נחנט ונולד יצחק שנעקד על המזבח למסור נפשו לה), טפיה בכז בו בשרו בשורה, (ולכן בזכות העקידה נתבשרו בניה בשורת הגאולה בחדש הזה).

Later in the same **פיוט**, the **פייטן** reminds us that **ניסן** represents the beginning of a new year for halachic purposes; i.e. for the holidays and as the month that is used to date the years for the reign of kings. Continuing with why **ניסן** is special, the **פייטן** writes:

קדש בראשו ושלישו חציו ורבו לשמר, (החדש הזה הוקדש בתחלתו בראש חדש ובעשרה בו שהוא שלישי החדש ובט"ו בו שהוא חציו ובט"ז בו שהוא רובו להיות שמור לדורות), לקדש לקחת לחגג לקצור ולגמור, (כיצד? לקדש ראש החודש; ולקחת הקרבן פסח בעשרה בו; ולחגג בט"ו בו; ולהביא את העומר בט"ז בו; ולגמר כל החדש בקדושה), רשם בכל דור שמור הוא לרוכב על חמור, (ורשום הוא בכל הדורות שהוא שמור לגאולת המשיח).

The **פייטן** concludes that as a result, miracles happened to **כלל ישראל** in **ניסן**:

שמירת שלישו בירדן עמדה (זכות שמירתם ליקח הפסח בעשרה שהוא שלישי החדש. עמדה בימי יהושע שעלו מן הירדן ביום זה) שלהבת חציו שאון פול השמידה (וזכות אכילת הפסח צלי אש, עמדה להם בימי חזקיהו שנשרף חיל סנהריב). תשועת קצירו ימיני העמידה (וזכות קצירת העומר ממחרת הפסח, עמדה להם בימי מרדכי שנתלה המן בו ביום).

קל נא לעולם תעריך

By now many of you may have noticed that this paragraph appears in the **פיוטים** for each of the **ארבע פרשיות**. (It also contains the words for a popular Jewish song heard today at many simchas.) The **כל בו** explains the purpose of the paragraph:

לפי שהארכנו בקרובות ולא אמרנו הקדושה כמו בכל יום לכך אנו אומרים זה במקום נקדישך ונעריצך שהוא הקדושה.

TRANSLATION OF SOURCES

גישת צקון מכפל בפגעה-Because of the approach of the Forefather with prayers from the M'arat Hamachpaleh; **דלג פעם ואת רגעה**- G-d shortened the years of exile.

וחתל ארך בתכם-G-d supervised from the windows in the sky; **השגיה עופר מהרך ארבות**-G-d sent the Ten Plagues and delivered salvation in honor of the fact that we combined the blood of the Pesach sacrifice with the blood of circumcision; **זמן קפיץ עשות**-G-d advanced the time of redemption to perform for us great miracles; **חדשים וגם**-In honor of their accepting many new obligations in addition to the existing obligations which were the seven Noahide laws.

היא נצבה- In honor of Abraham who took his son, Isaac, to be sacrificed; **קחת עלית עקד**-This act by Abraham was set aside as collateral; **תויכת בתרי שקד**-In honor of the Treaty between the Halves when the torch passed between the halves and in honor of the speed by which Abraham created the halves ; **רחש ישנים כערב**-When the prayers of the deceased Forefathers passed before G-d; **דם תבוסה כערב**-Through combining the obligation to bring the Pesach sacrifice and the obligation to undergo circumcision; **קץ חש**-To commence war against Pharaoh who is compared to a serpent

מן עדנה בו ברה-In the month of Nissan, the Angels came to announce to Sarah that she would give birth to a son the next year; **חנוט לקצו עקוד למוסרה**-At about the time the Angels predicted, Isaac was born. He was later was placed on an altar to be sacrificed and was ready to die if G-d wished it; **טפיה בכך בו בשרו בשורה**-Therefore in honor of the readiness of Isaac to be sacrificed, Isaac's descendants were worthy to learn of their great redemption from Egypt in the month of Nissan.

קדש בראשו ושלישו חציו ורבו לשמר-The month of Nissan became holy because on its first day, G-d announced that it would be the first month of the year, again on its tenth day, which is a third into the month, on its 15th day which is the mid-point of the month and on the 16th day which falls after a majority of its days had passed; **לקדש לקחת לחגג לקצור**-How? The word "kadesh" because of Kiddush Hachodesh on the first day; the word "to take" because on the tenth day, the Jews took a lamb into their homes for the Pesach sacrifice; the word "to celebrate" because on the 15th day of Nissan, the Jews

sacrificed the Pesach sacrifice; the word “to cut” because on the 16th day of Nissan, the omer, which had been cut, was brought to the Temple; the word “to finish” that we should spend the end of Nissan in holiness; **רשם בכל דור שמור הוא לרוכב על חמור**-It is known to all the generations that the month of Nissan is set aside for the coming of the Messiah.

שמירת שלישו בירדן עמדה-In honor of the fact that Jews took the lamb into their houses for the Pesach sacrifice on the tenth of Nissan which is one-third into the month of Nissan, the Jews were worthy that in the days of Joshua, the Jordan was split on that day; **שלהבת חציו שאון פול השמידה**-In honor of the Jews eating the Pesach sacrifice roasted on the half point of the month, the Jews were worthy that in the days of Chizkiyahu, the soldiers of Sanherib were destroyed on that date; **תשועת קצירו ימיני העמידה**-In honor of the Jews bringing the Omer on the second day of Pesach, the Jews were worthy that on that date Haman was hanged.

כל בו-Because we lengthened the prayers by reciting liturgical poems, and we delayed the recitation of Kedushah that is normally said, we recite this prayer within the piyyutim whose message is similar to the message of Kedushah.